

Επίδραση θερμοκρασιών σε βιολογικές διεργασίες

*Θερμοκρασίες θεμελιώδεις για τη βιολογική
δραστηριότητα*

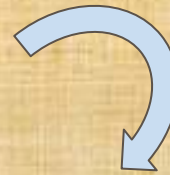
&

θανατηφόρες θερμοκρασίες

εύρος θερμοκρασιών

Η κάθε φυσιολογική λειτουργία
πραγματοποιείται
σε ένα εύρος θερμοκρασιών

κατώτερη.....ανώτερη
θερμοκρασία βιολογικής δραστηριότητας

Θανατηφόρες θερμοκρασίες

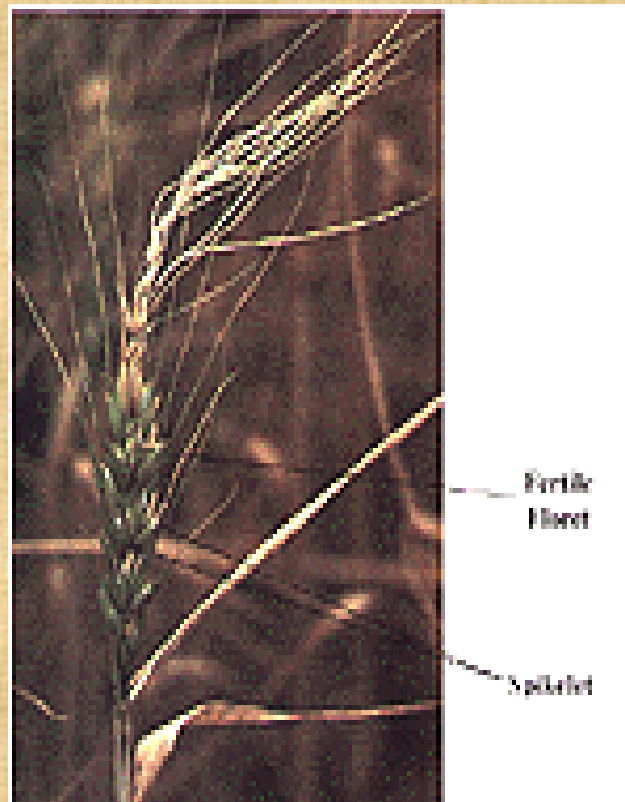
Κρίσιμες θερμοκρασίες

- **Κατώτερη** - θανατηφόρος
- βιολογικής δραστηριότητας

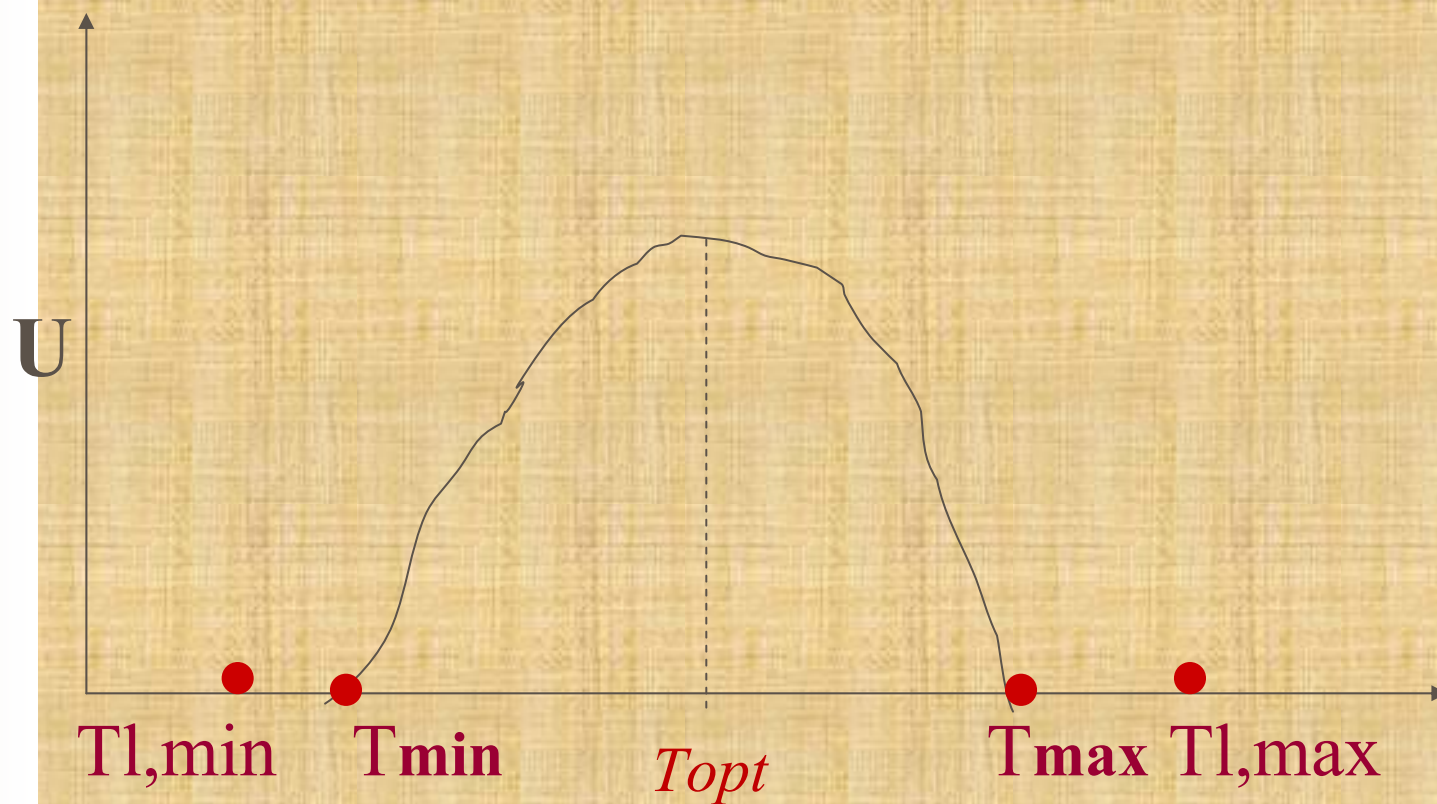
Αριστη

- **Ανώτερη** - θανατηφόρος
- στοιχειώδους βιολογικής δραστηριότητας

Άριστη Θ^0 βιολογικής δραστηριότητας

Σχέση ρυθμού φυσιολογικής λειτουργίας –U-
και Θ^0

Επίδραση της θερμοκρασίας στη ζωή των φυτών

- Βλάστηση των σπόρων
- Φωτοσύνθεση
- Αναπνοή
- Αύξηση κ' ανάπτυξη των φυτών
- Άνθιση (εαρινοποίηση)
- Επικονίαση – Γονιμοποίηση
- Ανάπτυξη καρπών

Βλάστηση σπόρων

	<u>min</u>	<u>άριστες</u>	<u>max</u>
■ I.	1.2 - 2.8	25 - 35	30 - 40
	<i>τριφύλλι, μηδική, σίκαλη, βίκος</i>		
■ II.	4 - 5	20 - 30	28 - 36
	<i>σιτάρι, κριθάρι, βρώμη, τεύτλα</i>		
■ III.	8 - 14	28 - 35	35 - 42
	<i>αραβόσιτος, σόργο, ρύζι, βαμβάκι</i>		

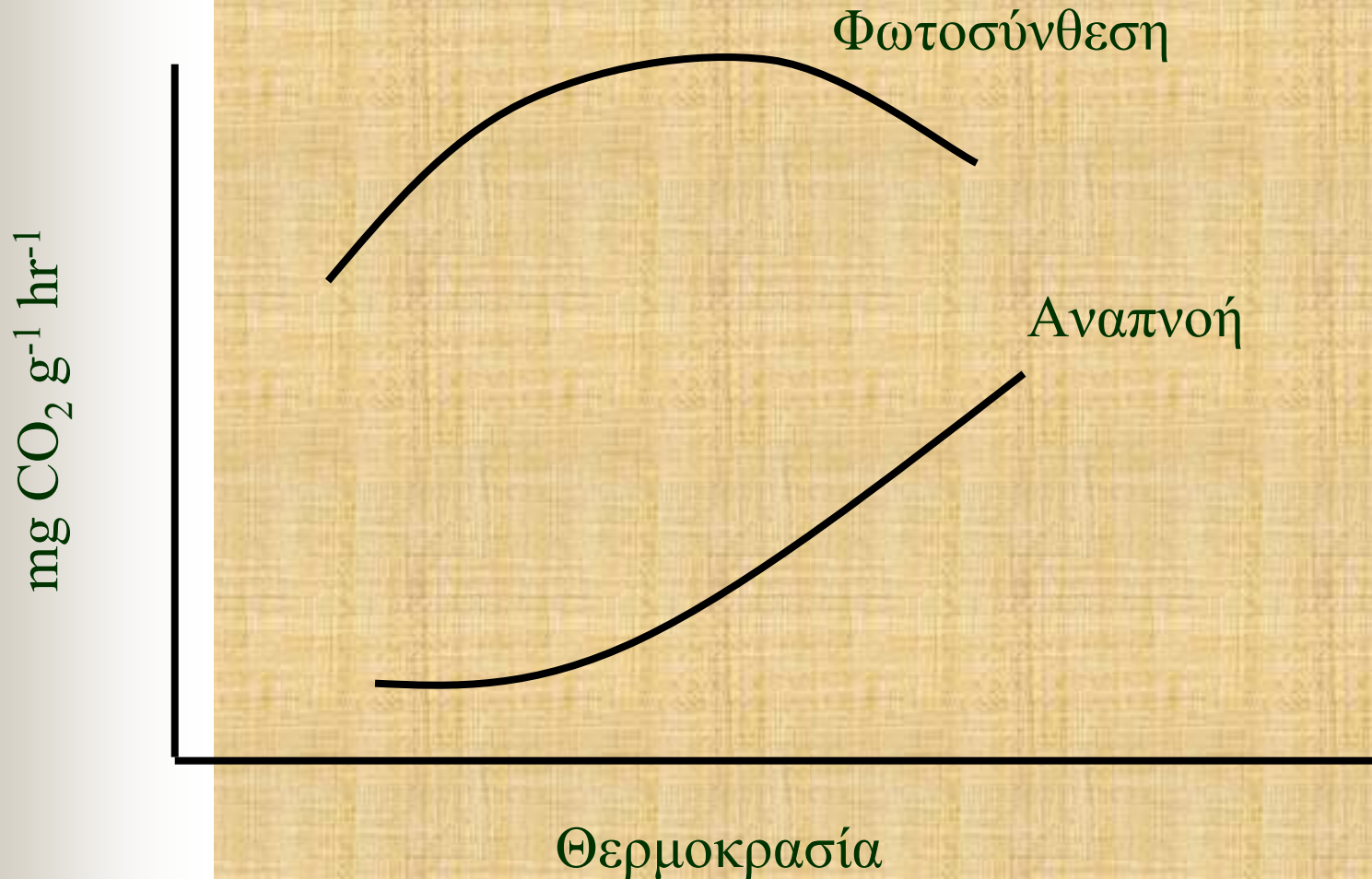

Βλάστηση των σπόρων

- Χειμερινών καλλιεργειών
  - $<10\text{ }^{\circ}\text{C}$
- Εαρινών καλλιεργειών
  - $>10\text{ }^{\circ}\text{C}$
- Βαμβάκι
  - $>15\text{ }^{\circ}\text{C}$
- Μέγιστο $38\text{ }^{\circ}\text{C}$

Επίδραση θερμοκρασίας στη φωτοσύνθεση και αναπνοή

Αύξηση και ανάπτυξη των φυτών

- Φυτά ευκρατών ζωνών > 0⁰ C / 15-30 ⁰C
- Φυτά τροπικών >12-15 / 30-40 ⁰C

- **Μήκος μεσογονατίων**
- **Ολική επιφάνεια των φύλλων**
- **Ρυθμός γήρανσης φύλλων**
- **Αδέλφωμα**
- **Ρίζες**

Επίδραση στην Ανθιση

εαρινοποίηση

(επίδραση χαμηλών θερμοκρασιών)

επαγωγή ή επιτάχυνση της άνθησης

Εαρινοποίηση

- Εάν φυτά ή οι σπόροι τους υποστούν χαμηλές θερμοκρασίες (0-5 °C) τότε τα φυτά ανθίζουν.
- Εμφανίζεται σε πολλά διετή φυτά πχ ζαχαρότευτλα
- Έξοδος από το λήθαργο των ανθοφόρων οφθαλμών των οπορωφόρων δένδρων (ροδακινιά)

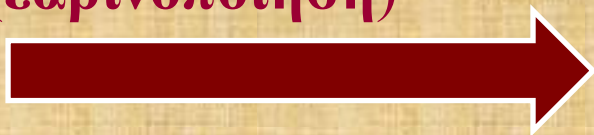
 Η σημασία του φαινομένου της
εαρινοποίησης στις καλλιέργειες

- Φθινοπωρινά σιτηρά
- Τεύτλα

Εαρινοποίηση

Χαμηλές θερμοκρασίες
(εαρινοποίηση)

υψηλές θερμοκρασίες
(βλαστική ανάπτυξη)

Βλάβες από ακραίες θερμοκρασίες

*Θερμική καταπόνηση
υποβάθμιση βιολογικών διεργασιών*

ένταση / διάρκεια / είδος φυτού

μηχανισμοί προσαρμογής

βλάβες

■ Συμπτώματα

- **Επιβράνδυση κυκλοφορίας κυτταρικού χυμού**
- **Μείωση ρυθμού φωτοσύνθεσης**
- **Καταστροφή των ημιπερατών μεμβρανών**

➤ **A. Υψηλές θερμοκρασίες**

άμεσες / έμμεσες βλάβες

➤ **B. Χαμηλές θερμοκρασίες**

- μέτρια ψύξη (θερμές περιοχές)

- παγετός (εύκρατες / ψυχρές περιοχές)

Βλάβες από θερμική καταπόνηση

■ Α. Υψηλές θερμοκρασίες

άμεσες επιδράσεις

- εγκαύματα

- αναστολή της ανάπτυξης

- θάνατος

Βιοχημικές & βιοφυσικές επιδράσεις των υψηλών Θ^0 .

μεταβολισμός του N

↓ σύνθεση συνηθισμένων πρωτεϊνών

↑ σύνθεση θερμικών πρωτεϊνών

↑ (heat shock proteins, HSP)

υδρόλυση πρωτεϊνών (N ούχες ενώσεις
ημιπερατότητα μεμβρανών

Βλάβες των φυτών από το ψύχος

- Ασφυξία
- Φυσιολογική ξήρανση και αφυδάτωση
- Φούσκωμα του εδάφους (heaving)
- Πάγωμα των φυτών

Φούσκωμα του εδάφους (heaving)

- Το νερό του εδάφους παγώνει, σχηματίζει κρυστάλλους στον ελεύθερο χώρο, οι ρίζες χάνουν την επαφή με το έδαφος ή κόβονται.
- Αντιμετώπιση
  - Κάλυψη του εδάφους, με φυτικά υπολείμματα
  - κυλίνδρισμα

Πάγωμα των φυτών

- Αφυδάτωση των κυττάρων και κατάρρευση του πρωτοπλάσματος
- Σχηματισμό παγοκρυστάλλων

B. Χαμηλές θερμοκρασίες

1. *Μέτρια ψύξη* (φυτά θερμών κλιμάτων)

$$(0 < \Theta < 10)$$

ανάπτυξη

(φύτρωμα, αύξηση, αναπαραγωγή, ωρίμανση)

χλωρώσεις

2. παγετός

φυτά ευκρατών / ψυχρών περιοχών)

καταστροφή φυτικών οργάνων

πήξη κυτταρικού χυμού

αίτια

- απώλεια θερμότητας
- εγκλωβισμός ψυχρού αέρα

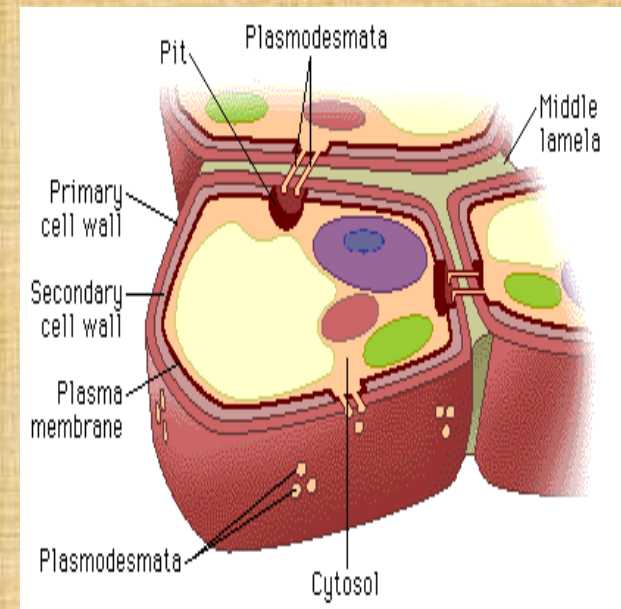

Μηχανισμοί που προκαλούν βλάβες από παγετό

➤ Α. Απότομη πτώση της θερμοκρασίας

σχηματισμός παγοκρυστάλλων ενδοκυτταρικά

- χυμοτόπια
- κυτόπλασμα ✦

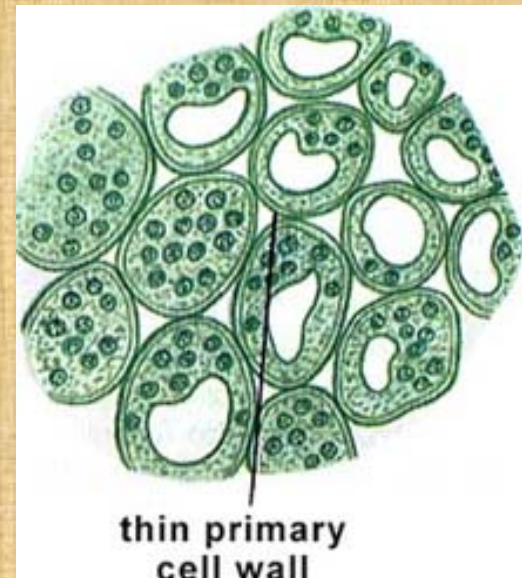
➤ 2. Βαθμιαία πτώση της θερμοκρασίας

σχηματισμός παγοκρυστάλλων μεσοκυτταρικά

Ψ μεσοκυττάριου χώρου $<$ Ψ ενδοκυτταρικού χώρου

αφυδάτωση

Ζημιά από παγετό

Παράγοντες που επηρεάζουν την αντοχή των φυτών στο ψύχος

- Είδος και ποικιλία
- Ηλικία του ιστού
- Υγρασία του ιστού
- Διάρκεια έκθεσης
- Ταχύτητα ψύξης-επαναθέρμανσης
- Σκληραγωγή

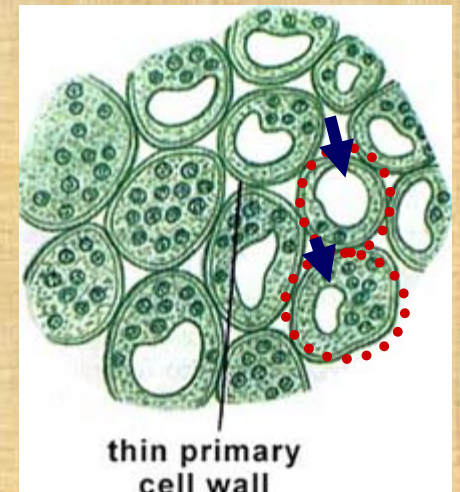
Παράγοντες που επηρεάζουν την έκταση των ζημιών

➤ Ταχύτητα ψύξης του ιστού

ταχεία ψύξη.....ενδοκυτταρικά πάγος
βαθμιαία -//-.....εξωκυτταρικά πάγος

➤ Διάρκεια παγετού

➤ Ταχύτητα επαναθέρμανσης του ιστού

Αντοχή των φυτών στις χαμηλές θερμοκρασίες

- Δένδρα αντέχουν μέχρι $-50\text{ }^{\circ}\text{C}$ το χειμώνα.

σίκαλη – σιτάρι – κριθάρι – βρώμη
 -30°C -21°C -14°C -10°C

Διαφοροποίηση των φυτών ως προς την αντοχή τους στο Παγετό

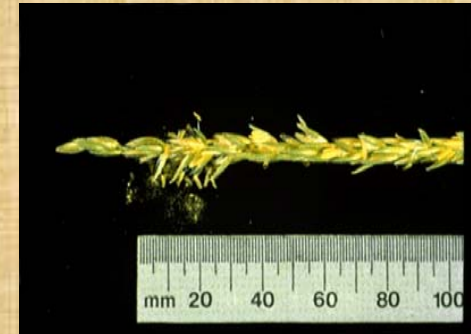
- τρόπος ανάπτυξης
- ρυθμός ανάπτυξης,
- προσωρινός λήθαργος
- σύσταση κυτταρικού χυμού
- στάδιο ανάπτυξης

➤ Στάδιο ανάπτυξης του φυτού

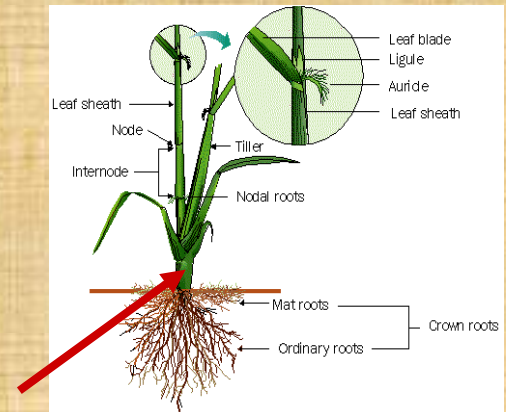
■ νεαρά φυτά (φύτρωμα)

■ άνθιση

■ στεφάνη (λαιμός των φυτών)

Μορφολογικά χαρακτηριστικά φυτών με αντοχή στο ψύχος

- Στενά και παχιά φύλλα
- Έρπουσα ανάπτυξη των βλαστών κατά τη διάρκεια του χειμώνα (χειμερινά σιτηρά)
- Ανάπτυξη ροζέτας (μικρά μεσογονάτια διαστήματα) (ελαιοκράμβη, ατρακτυλίδα)
- Πλούσια διακλάδωση του ριζικού συστήματος (πολυετή φυτά, μηδική)

Πως προκαλούνται οι παγετοί

- Ο παγετός για να συμβεί χρειάζεται
  - μεγάλη νύχτα
  - αίθριο ουρανό
  - άπνοια

Αντιμετώπιση παγετών

- Προληπτικά
  - Ανθεκτικά είδη και ποικιλίες
  - Ρύθμιση της εποχής σποράς
- Κατασταλτικά (θεραπευτικά)
  - Εφαρμόζεται σε καλλιέργειες με υψηλό εισόδημα (πρόσοδο)
    - Αερομείκτες
    - Ψεκασμός με νερό
    - Κάλυψη των φυτειών με καπνό
    - Θέρμανση των καλλιεργειών με θερμάστρες